

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TELŠIŲ VINCENTO BORISEVIČIAUS GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Telšių Vincento Borisevičiaus gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

2.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

2.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi nedelsiant reaguoti ir stabdyti;

2.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

3. Visi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, kiti darbuotojai turi būti supažindinti su gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai.

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

4.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

4.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

4.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis ir kt.;

4.1.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

4.2. Smurtas - veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, moralinę, materialinę ar kitą žalą:

4.2.1. fizinis smurtas – tyčiniai fiziniai veiksmai prieš asmenį, sukeltantys skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų gyvybei, sveikatai, fizinės baismės, žala garbei ir orumui;

4.2.2. psichologinis smurtas – nuolatinis asmens individualumo pažeidimas, žeminimas, patyčios, gąsdinimas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, daranti žalą asmens raidai, sveikatai, garbei ir orumui;

4.2.3. seksualinis smurtas – seksualiniai veiksmai su vaiku, vaikų išnaudojimas prostitucijos tikslams, vaikų pornografija, verbavimas ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginiuose ar kitos seksualinio išnaudojimo formos, vaikų tvirtinimas;

4.2.4. nepriežiūra – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių, socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas,

darantis žalą ar keliantis pavojų vaiko gyvybei, fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

4.3. Smurtą ar patyčias patiriantis asmuo – žmogus, iš kurio yra tyčiojama ar smurtaujama;

4.4. smurtaujantis ar besityčiojantysis mokinys ar suaugęs asmuo, inicijuojantis smurtą ar patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

4.5. smurtą ar patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

4.6. smurto ar patyčių stebėtojas – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias;

4.7. smurto ar patyčių prevencija – veikla, skirta smurto ar patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

4.8. smurto ar patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ar patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

5. Šis Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

6. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyje dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

7. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdyje tvarkos įgyvendinimą koordinuoja vaiko gerovės komisija:

7.1. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

7.2. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

7.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

7.4. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

7.5. atlieka kitus gimnazijos Tvarkoje numatytus veiksmus.

8. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja vaiko gerovės komisiją apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

9. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

9.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

9.2. primena mokiniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

9.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą, Vaiko teisių apsaugos tarnybą);

9.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą.

10. Gimnazijos administracijos atstovo, mokytojo, klasės vadovo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

10.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

10.2. informuoja klasės vadovą apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją), esant reikalui informuoja vaiko gerovės komisiją.

11. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias:

11.1. užpildo drausmės pažeidimo pažymą (Mokinių elgesio taisyklių 1 priedas), informuoja gimnazijos socialinius pedagogus;

11.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir/ar patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose.

12. Klasės vadovas, kartojantis patyčioms ir/ar smurtui, kreipiasi į socialinius pedagogus, o esant sudėtingesniai atvejui – į gimnazijos vaiko gerovės komisiją.

13. Socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias:

13.1. teikia pagalbą klasių vadovams: vykdo individualius pokalbius su smurto ir/ar patyčių dalyviais, mokinių tėvais, veda smurto ir patyčių prevencines klasių valandėles, organizuoja susitikimus, teikia pasiūlymus dėl pagalbos smurto ir/ar patyčių dalyviams;

13.1. prireikus inicijuoja gimnazijos vaiko gerovės komisijos pasitarimą.

14. Gimnazijos vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato veiksmų planą smurto ir/ar patyčių dalyviams, supažindina su juo bei plano nevykdymo pasekmėmis smurto ir/ar patyčių dalyviams bei nepilnamečio mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus);

14.2. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją;

14.3. tais atvejais, kai tėvai (globėjai, rūpintojai) nesutinka, jog pagalba būtų teikiama gimnazijoje ar pagalbą netikslinga teikti gimnazijoje, vaiko gerovės komisija nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą – pedagoginę psichologinę tarnybą.

15. Gimnazijos vadovo veiksmai:

15.1. kai smurtauja ar smurtą patiria mokinys:

15.1.1. gavęs informaciją apie smurto atvejį, praneša vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinančiai valstybės ar savivaldybės institucijai pagal kompetencijas;

15.1.2. imasi priemonių, kad mokiniai, jų tėvai (globėjai, rūpintojai) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą;

15.2. kai smurtauja ar smurtą patiria gimnazijos darbuotojai, rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam darbuotojui kreiptis psichologinės pagalbos į rajono pedagoginę psichologinę tarnybą.

16. Kai pastebima, kad vaikas (nepilnametis mokinys) galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje:

16.1. darbuotojas, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša apie tai socialiniams pedagogams ar gimnazijos direktoriui, kuris praneša Telšių rajono vaiko teisių apsaugos skyriui arba policijai 112;

16.2. gimnazijos direktorius informuoja gimnazijos vaiko gerovės komisiją dėl pagalbos vaikui-mokiniui organizavimo ir/ar teikimo.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

15. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.
